

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadónálban átvéve:
 Egész évre 16 kor.
 Negyedévre 4 "
 Helyben házhoz hozva:
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
ünnap utáni napok kivételével.Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.A szerkesztőség kérésre visszafizet
vagy megőrzésére nem vállalkozik.Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, augusztus 9.

A célnál

(V. I.) Apponyi törvényének amellelt, hogy a tanítók nyomorúsága helyzetén segít, s a nemzeti állam kiépítését kilátásba helyezi, mondhatjuk megvannak a maga tanulságai is.

A tárgyalás folyamából a nemzetiségiek által lakott vidékeken tartott népgyűlésekből mindenki láthatja, hogy ez az ellenször csak burkoltan irányult a javaslat ellen, valójában pedig a magyarság megerősödésének, a nemzeti állam kiépítésének óhajtott kerékkötője lenni. A törvényjavaslat tárgyalása csak alkalom volt arra, hogy a helyenként lapangó tűz egyes, lelkelen izgalók által szittassék.

A mit a nemzeti-égi képviselők, népgyűléseket rendező agitátorok a javaslat ellen ellenérvül tudtak annak idején felhozni, azt a következőkben foglalhatjuk össze: Az elemi iskolák a rendelkezésekre álló 4—6 év alatt nem tudják a nem magyar anyanyelvűeket a magyar nyelvre megtanítani, s így a gyermekek kikerülnek az iskolákból a nélkül, hogy az elemi ismereteket elsajátították volna,

mert a rendelkezésekre álló időt a magyar nyelv megtanulására pocsékolták el. Ez az egy érv elfogadható volna, — ha igaz volna. A kik ezt állítják, azok vagy nem láttak soha nemzetiségi vidéken jól vezetett magyar iskolát, vagy — megcsökönyösödetten hazudnak. A magyar korona országának területén, idegenajkuak által lakott területeken százával, ezrével vannak olyan iskolák, a melyekben a magyar nyelvet az idegen nyelvű gyerekek precizen elsajátítják s e mellett az előírt elemi ismereteket is megszerzik. Csak itt Biharvármegyében is számos iskolát említhetnénk fel.

Minden más érv: az autonómia megértése, a papoknak a tanítókkal szemben való megrövidítése stb. üres fecsegés. Csak az igaz, hogy féltékenyek, nagyon féltékenyek; — hogy a magyar állam kebelében ők külön államot szeretnének létesíteni, a saját oláh iskoláikkal, társasköreikkel, oláh bankjaikkal. Államot az államban, a melynek tavoli célja — Dákó Románia megalapítása.

Mi célja van a magyar állam területén az idegenkedésnek? Miért félnek attól, hogy egyetlen egy gyermekök is magyar legyen nyelvben és érzésben? S ezek az urak, akik az egységes nyelv, az egységes hazafias érzés ellen küzdenek,

jó magyar hazafiaknak vallják magukat!

Hála az Égnek, ma már igen kevés azoknak a száma, a kik okvetetlenkednek. Nem kellett a legradikálisabb rendszabályokhoz nyulni. Nem kellett a magyar loyáliságon és tulhajtott liberalizmuson épült nemzetiségi törvényt megváltoztatni. Győzött a jobb! Győzött a józan ész!

A régi példabeszéd tartja, hogy akit az Isten büntetni akar, annak elveszi az esztét. Hát ez igaz. Azok, akik lépten-nyomon a magyar nemzeti állam megizmosodása ellen küzdenek, belátják, hogy balga dolgokat cselekszenek. Legjobb előharcosaik hagyják cserbe.

Büszkeséggel s örömmel szegezzük itt le, hogy csak a Biharvármegye területén tartott népgyűléseken is alig pár oláh tanító vett részt. A oláh tanítók nagy többsége belátva Apponyinak a javaslatban befektetett igazságait, távol tartotta magát ezektől a tüntetésektől.

A ma már elfogadott javaslat az ő szegény 400—600 korona fizetésük, vagy terményekben be nem szolgáltattott honoráriumuk ellen küzd s egyenesen 1000 koronában állapítja meg a minimumot. Nem a városok vagy nagyközségek magyar tanítóin segít ez a javaslat, akiknek fizetése semmit vagy csak igen keveset

"TISZÁNTÚL" TÁRCZÁJA.

A hangulat.

Valahányszor mme Dangleures és Jacques Prévy találkoznak a társaságban, a szomorúság árnyéka borul az arcukra s mind a ketten sietnek menekülni egymás közeléből.

— Az ember azt hihetné — mondottam egy este Verlannes barátomnak — mintha ez a két ember valami büntényt követett volna el együtt.

— Annál rosszabb történt velök, — felelte Verlannes; — nagy szerencsétlenség érte őket, amely egyszerre ketté tépte a boldogságukat, mielőtt még azt megízlelték volna. Pedig ezt a párt az Isten is egymásnak teremtette; imádták egymást, talán még most is imádják egymást, de tulságosan érzékeny lelkük nem tudta elviselni a csapást, amely kettejük közé sujtott ... Egy harmadik személy indiszkrétciója révén ismerem azt a történetet.

Körülbelül hat évvel ezelőtt j-gyesekek voltak ők. Ha létezik boldog szerelmes pár, ők bizonyára azok voltak. Az Alglave család kastélyának parkjában, mint a szerelmes gerlepár, úgy turbékolta Jacques és Irén azon a nyáron. Számukra az a park az ígért földje volt: jókora távolságig sehol kíváncsi idegen; a néma tó körül törpészkedő fák, az illatos virágportozatok és gondosan ápolt pázsit egyedül az övék volt. Ah, aki még nem ált szerelmével az átlátszó víz partján, a természet ihlettel teljes csöndjében, amelybe csak a madárhangok szólanak édesen, — annak fogalma

sincs arról, mi a szerelemben a boldogító poézis. Azon a helyen tanult meg álmodozni Jacques; álmodni a jövőről, amely ezernyi csábító képet sző a vágy elé.

* * *

Azt hiszem, említettem már, a drámának három szereplője volt: a máikapáron kívül a menyasszony anyja. Ez az alig negyven éves asszony, aki igen korán jutott özvegységre, olyan volt, mintha nem is anyja, hanem a nővére volna Irénnek. Szakasztott mása annak, az alakja, hangja, sőt a mosolya is; a legjobb ismerősök is olykor összetévesztették őket. Ez az érdekes asszony kissé fiatalabb éveiben igen foglalkoztatta az általános érdeklődést; finom szelleme és lebilincselő bájos kedvessége a hódolók egész seregét vonzotta a körébe, nem csekély féltékenységre urának, aki — talán nem is alaptalanul — tulságos gyengeséggel vádolta a felesége szenvedélyes hevét, amely nem tudott ellentállani az ostromoknak. Most az özvegysége kevesebb okot adott a mendedmondára, hanem amikor Jacques közeledését látta, első örömben félreértette azt és csak később érte meg, hogy ez az udvarlás a leányának szól, aki a szépsége mellett még azzal is csábította a mi barátunkat, hogy több millió hozomány jár együtt az igenjével. Az ifju pár hamar megértette egymást, amit aztán követett a kézifogó.

* * *

Egy alkonyodó estén történt a dráma. A forró nyári nap után az eltiikkasztott növényeket felüditette a hűs esteli szél, amely a kertek illatát hordozta messzire el a réteken. Jacques

aki néhány órával előbb hagyta el Irénét, dimer előt tért vissza a kastélyba. A menyasszonya azonban, mint a cselédek jelentették, nem volt az épületben, hanem a parkba ment és madame arra kéri monsieur, hogy sziveskedjék várakozni egy kissé ... Jacques azonban képtelen volt arra, hogy a parkban maradjon, hanem lement megkeresni a menyasszonyát. Egy ideig a véletlenre bízta magát s össze-vissza bolyongott a fák között, egyszerre egy halvány színű szoknyát vélt megpillantani, nem messze a tó partjától. Sietette a lépteit és ekkor pár lépésnyire a szoknyától egy nőt látott. Azt hitte, Irén.

Jacquesnek az volt az első gondolata, hogy néhány hívogató szóval jelezze a közellétét; de aztán mást gondolt. Lábujjhegyen, mint a tolvaj, odafordult — és megcsókolta szerelmesen.

Jacques csak aztán ismerte fel abban, akit a menyasszonyának hitt, Iréné — anyját. Mindketten megrendülve nézték ekkor egymást és Jacques érezte, hogy ez a pillanat egy csapásra széttepte a boldogságát.

* * *

Az életük kezdett elviselhetetlenné válni; érezték, hogy bármint tagadják, a küszöbön levő hazasságra reitgesszel gondolnak mind a ketten. Végre is abban állapodtak meg, hogy felbonják a mátkaságot.

Jacques utazni ment és addig utazgatott, amíg Irén feledte őt és elég erőssé lett, elfogadni egy más férfinak a kezét. Amikor aztán visszatért Jacques, boldogtalanabban még, mint eltávozott, az anya hasonlóságában keresett vigasztalást a leány elvesztése miatt.

J. H. Roany.

javul, de a nemzetiségi tanítók nyomorát szünteti meg.

Tehát szárnyaszegetlen vergődnek az álomlátók Maniuktól, Vajdától le a legelgyatottabb román község okvetetlenkedőjéig.

Nem tartottak velők az oláh tanítók, a kiket a multban oly sok vád ért.

Ugyanezt mondhatjuk a tótokra és a szászok egy részére is.

Nem akar ez szemrehányás lenni, csak elparentálása a multnak.

Az 1907. évi XXVI—XXVII. t.-c.-ben régi óhajok, régi vágyak teljesültek. Egy nemzet erősödését semmivel sem lehetett volna jobban előmozdítani, mint a népoktatási törvénnyel. A régi törvény ócska volt, recsegett, ropogott. Az új alkotmány harmincezer embernek adott morzsa helyett kenyeret a kezébe, (az ország pénzügyi helyzetének javulása után majd csak jut egy kis hus is mellé) a mely arra törekszik, hogy különböző nyelvű népeink anyagi s erkölcsi boldogulását előmozdítsa.

A zavaros hullámok ma már teljesen elsimultak. Nemcsak azért, mert a törvény erejét figyelembe kell venni, hanem azért is, mert belátták a hadakozók, hogy álmukat meg nem valósíthatják. Ma már megbocsátott a nemzet az ellene véteteknek. A mesterségesen izgatott kedélyek visszanyerték teljes nyugalmaikat.

A periferiakon is minden csendes. Egy nemzet osztatlan lelkesedése áldja most és fogja áldani a messze jövőben is az akkoron csak alkotásában élő — Apponyit.

A második vágány kiépítése a Váradvelencei vasutállomáshoz.

A magyar államvasutak a forgalom növekedésére való tekintettel, a nagyvárad és a várad velencei vasutállomások között kettős vágány lefektetését vette tervbe.

Ez a terv mélyen érinti Nagyvárad város érdekeit, mivel a vasut vonal nemcsak értékes szőlőterületeket szel keresztül, de utcák és utakat is keresztez, tehát a közforgalom biztosításáról kellőképpen kell gondoskodni; nehogy a mai állapotok örök időkre fennmaradjanak, sőt a szabad közúti forgalom megbéníttassék.

Az új vasuti vágány lefektetése ügyében tegnap tartották meg a közigazgatási bejárást a városházán s itt a város képviselői kellőképpen igyekeztek úgy az egyes polgárok, mint a város érdekeit megvédeni.

Az eljárást Horváth miniszteri tanácsos államvasuti főfelügyelő vezette s képviselve volt azon az államvasutak igazgatósága, a kolozsvári vasuti üzletvezetőség, a kulturmérnöki hivatal, Biharvármegye, Nagyvárad városa és a város közigazgatási bizottsága, a hegyközség, a várad-velencei közbirtokosság, a városi villamosvasut, továbbá jelen voltak az érdekeltek, mintegy 40-en.

A tanácskozás megnyitása után megkezdtek a részletes tárgyalást

Első sorban a b. Gerliczy-ház mellett levő feljáró kocsit kérdésért tárgyalták. Az államvasutak az ut teljes beszüntetését tervezték úgy, hogy e helyett a honvédkiegészítő parancsnokság épületével szemben levő Stern-féle ház helyén kiszítenének fel utat s a vasut feletti kocsit feljáróval kerülnének a vasut északi oldalára, ahonnan vezetnének utat a Gerliczy-háznál most levő ut torkolatáig.

A város képviselői ez ellen tiltakoztak, mert itt nagyon magasra kellene felvinni a felüljárót, vagyis hegyet építenének a hegyre. Ez a megoldás utját vágná azon tervnek is, hogy a Gerliczy-ut és Kórház-utca között valamikor utca létesülhessen. Követelték a város képviselői, hogy a mostani b. Gerliczy-ház mellett levő ut helyén aluljárót létesítsen az államvasut. Ez technikailag nem kivihetetlen, mint eleinte a költségek miatt az államvasutak képviselői hangoztatták. De Altnöder Endre mérnök bebizonyította annak kivihetőségét.

Kórház- és Kálvária-utcán a szükséges meghosszabbítással a mostani hidak meghagyását tervezte az államvasut, de ez ellen tiltakoztak a város képviselői s kívánták, hogy mindkét hidat vasszerkezettel az utca egész szélességének megfelelően építtessék ki.

A Kálvária-utcatól a Vizvezeték-utca végén levő 2. sz. őrházig az összes szőlőkbe a vasutvonalon az átjárást be akarta az államvasut szüntetni, de a város képviselői és a hegyközség képviselője felvilágosították a m. á. v. képviselőit, hogy ez képtelenség, mert így nem juthatnának a tulajdonosok a szőlőjükbe. — Abban történt megállapodás, hogy ezen vonalon a szőlők között 2 alkalmas helyen vasfelüljáró lesz a gyalogközlekedésre, a vasutvonal mentén pedig délről gyalogut, északról pedig kocsitutat készítenek a szőlősgazdák részére.

Vizvezeték-utca végén a 2. sz. őrháznál a kissetágra vezető utat teljesen beakarják szüntetni. Azonban itt is megkapták a felvilágosítást, hogy egy egész hegyrészt elzárni lehetetlen. Olyan megállapodás jött, hogy az ut beszüntetésével ez a hegyrész a kutháznál levő hid alatt nyerne utat, amelyet a vasut másik oldalán, a patakon vezetnének át a beszüntetett uttestbe.

A kutháznál levő, valamint a vizvezetékhez vezető alacsony boltolt hidak meghagyását tervezte a m. á. v., de a város és a hegyközség ezeknek is kiszélesítését és kellő magasságát kívánták.

A Körözsön átvezető vasuti hidhoz a város csak annyiban szólott, hogy kérte egy gyalogjáró készítését a hid városfelőli részére. Ennek költségét és fentartását — a város viselné.

Utoltára következett a legnehezebb része a kérdésnek: a kolozsvári országuton a közúti forgalom kellő biztosítása. A m. á. v. is belátta, hogy ott az átkelés 2-ös vágány mellett lehetetlen s más megoldásról kell gondoskodni. Ezt akként vélték elérni, hogy a város felőli oldalon a vasutal parallel a Körözs-felé 200 méter hosszú új utat készítenének, olyan

emelkedéssel, hogy felüljárón jussanak át a szekerek a vonal tulsó oldalára, ahonnan ugyancsak a vasutal párhuzamosan vezetne vissza az ut Kolazsvári-utca.

A város képviselői azonban ezen megoldást nem fogadták el, mert ezáltal mintegy fél kilométer uthosszabbítás lenne s különben is oly meredek volna az ut, hogy terhes szekerekkel nem lehetne rajta közlekedni.

Szó volt arról is, hogy a mai ut helyén felüljárót készíttessen a m. á. v., de végre is a város képviselői a mai ut átjáró helyén aluljáró készítését követelték és pedig azzal, hogy az érdekelt háztulajdonosokat a m. á. v. köllőleg kárpótolja.

Megállapodás nem jött létre itt sem, hanem az államvasutak úgy a kerülő utra, mint az aluljáróra és felüljáróra elkészített a terveket.

A tárgyalások befejezése után a tanácskozás eredményét jegyzőkönyvbe foglalták s a kereskedelemügyi miniszter elé terjesztik.

A jegyzőkönyvhöz csatolták Nagyvárad városa és a hegyközség írásba is foglalt kívánásait és tiltakozásait.

Délben a bizottság tagjait a vasuti étteremben a m. á. v. igazgatósága megvendégelte.

Megjegyezzük, hogy az egyes kisajátítási kérdéseket most nem tárgyalta a bizottság; hanem arra nézve az érdekeltek később lesznek felhíva.

Mivel rendkívül fontos városi érdekek megvédéséről van szó, tekintélyes városatyák között telmerült az eszme, hogy a kérdés tárgyalására rendkívüli közgyűlés összehívását fogják kérni.

Tekintettel a kérdés nagyhorderejére és a messze jövőbe kihatására, a város képviselői által a jegyzőkönyvhöz csatolt tiltakozást a következőkben egész terjedelmében közöljük:

A Várad-olasz-i és Váradvelencei vasutállomások között tervbe vett kettős vágány kiépítése tárgyában 1907. évi augusztus hó 9-ik napján tartott közigazgatási bejáráson Nagyvárad város közönsége és közigazgatási bizottságának képviselői a következő kívánalmakat terjesztik elő:

1. A város kívánja, hogy a Gerliczy-féle átjáró helyén, mely a vasuti szelvények között fekszik, egy tíz méter szélességgel bíró és 8 méter szabad magassággal bíró vasgerendás ut aluljáró építtessék, mert eme helyen igen nagy forgalmu községi közdulló hegyi ut vezet át, melyen egy lakott hegyvidék és szomszédos község lakosai állandóan közlekednek Nagyvárad városával s ezen ut keresztezi a vasuti vonalat és miután a vasuti vágány mögött levő külterületen létesíteni szándékolta villa telepekből is ez az ut lesz a fő közlekedési vonal az anya városba, azon a mainál jóval nagyobb, a városi életnek megfelelő intensive forgalom fog lebonyolítani a jövőben. Már pedig a második vágány lefektetésével kétségtelenül nagy arányokba fog emelkedni a vasut forgalma s a mainál jóval nagyobb vonatközlekedés folytán a sorompónak szükségessé váló minduntalan elzárása s ama körülmény, hogy a tolatások ma is a kereszteződéseken túl is eszközöltetnek, a közuton nagy forgalmi torlódásokat fog előidézni; ez a körülmény nagy hátrányára lenne eme hegyvidék forgalmára, gazdasági életére, ennek fejlődésére s ezen kívül megakasztaná a városnak eme vidék felé

Az érmelléki Kereskedelmi és Ipari Részvénytársaság
borkiviteli osztálya ajánlja tisztán kezelt hegyi borait.

irányuló természetes fejlődését, megbénítaná szabad forgalmát, lehetetlenné tenné a városi élet egészséges kifejlődését. Ezért a második vágány lefektetése csak az esetben nem sértené Nagyváradi város érdekeit, ha MÁV. függetlenítene a közúti forgalmat a vasúti forgalomtól, ami ezen a helyen csakis az ut aluljáró létesítésével érhető el.

2. Miután a vasúti vágány mellett lévő külterületen s ezzel kapcsolatban a vasúti vágány két oldalán utcákat, villatelepeket szándékozik létesíteni Nagyváradi városa, ennél fogva fenntartja magának a jogot, hogy a Gerliczy-féle átjáró és a Kálvária-utca közötti szakaszon a szükséges két alul átjárót annak idején saját költségén létesíthesse.

3. A Kórház-utcai vasgerenda egy vágányu aluljárónak, mely a vasúti szelvény közt fekszik, a szabályozó út szélességi méretére 12,8 méterre való kiszélesítését és az ellen falnak a szabályozási vonalba való elhelyezését kívánja a város közönsége.

4. A Kálvária utcai vasúti szelvények közt fekvő boltozott aluljáró helyek, mely most csak 6 méter széles és tengelye terdén áll az utca tengelyére, egy a szabályozott utca szélességének megfelelő 13 méter nyílású vasgerenda tartós alul átjáró létesítendő az ellen falnak a szabályozási vonalba való elhelyezésével.

Mert ezen a három és négy pontban jelzett meglévő ut aluljáróknak a második vágány lefektetésével járó megnyújtása igen sérelmes volna a város közforgalmának s a közforgalmi út kintéből ma is veszélyes helyzet, még veszélyesebbé tétetné, mert továbbá a most is igen keskeny 5,65 méter széles átjáró nyílás tengelye terdén áll az utca tengelyére, a megnyújtott műtárgy erősen szűkítené az utcát, ami a forgalomra nézve nemcsak káros de veszélyes hatással is volna.

5. A vasúti kutház mellett vasúti szelvények közt lévő 4 méter széles 3,3 méter magas és 12 méter hosszú boltozott aluljáró helyett egy 8 méter széles vasgerenda tartós ut alul átjáró létesítendő. Eme ut aluljáró a nagy görögöldali hegyi utra vezet át, mely egy nagy kiterjedésű hegyvidéknek és szomszédos községeknek forgalmát bonyolítja le. A meglévő ut aluljáró ma sem felel meg a forgalmi viszonyoknak, mert igen keskeny, alacsony és hosszú s mivel ezen aluljáró épen az út kanyarba esik, a szembe jövő kocsik a legnagyobb veszélynek tettenének ki, mivel a második vágány lefektetése által a megnyújtandó aluljáró egy alacsony és keskeny alagút jellegét nyerne s a forgalom lebonyolítását lehetetlenné tenné.

6. A városi vízműhöz vezető törvényhatósági közúton vasúti szelvények közt lévő boltozott ut aluljáró helyett, mely ma 6 méter széles 3.1 méter magas és 6 méter hosszú, egy 8 méter széles vasgerenda tartó ut aluljáró létesítendő, mert a meglévő ut aluljáró igen alacsony s keskeny és eme nagy forgalmú közúton egy szabványos hid 6 méter széles, ezért egy 6 méter széles ut aluljáró, mely felül és alant zárt, nem lehet semmiképpen megfelelőnek tartani s nem egy olyan nagy forgalmu uton, mint a vízműhöz vezető út, mely a szomszédos községeknek igen nagy forgalmát van hivatva lebonyolítani. Ezenkívül a jelenlegi ut aluljáró igen alacsony, magasabb teher szállítmányok nem vihetők alatta keresztül, általában a mai méretekkkel egy th. közúton semmiesetre sem megfelelő ezen műtárgy megnyújtása a bajokat annyival inkább fokozná, mivel az szintén ut kanyarban fekszik s megnyújtása esetén valóságos közforgalmi akadályt képezne.

7. A sötétágra vezető út átjáró és a kutház-ut aluljáró között a hegyfelőli oldalon, a patak átboltozásával szabályszerűen kiképzett ut létesítendő, mivel a kettős vágány kiépítése által beálló sokkal nagyobb mérvű vasúti forgalom a kis sötétágra vezető hegyi uton való közlekedést csaknem lehetetlenné tenné, már pedig a forgalom ily megbénítása azonos volna egy nagy hegyvidék gazdasági életének s az

ott fekvő ingatlanok értékének teljes tönkretételével.

8. A Körözs-vashid vasszerkezetének a város felőli oldalán, mivel a meglévő vasszerkezet úgy is ki fog cseréltetni, egy két méter széles gyalogjárónak létesítését kéri Nagyváradi városa.

9. A kolozsvári-utcai átjárónál Nagyváradi város kívánja, hogy az uttest tengelyében 9 méter széles kocsiúttal ellátott, 3%-os emelkedésű két oldalt konszolokra elhelyezett két méter széles gyalogjáróval bíró ut felüljárót létesítsen a M. A. V. Mivel azonban a felüljáró elhelyezésével csak mintegy 8 méter széles szabad terület maradna, amelyből a villamosvasut felőli oldalra mintegy 5 méter, a másik oldalra mintegy 3 méter esik, amely szabad területek oly csekélyek, hogy azokon a házakhoz való forgalom lehetetlen és így a háztulajdonos érdekeit óriási mérvben sértené, mert telkeiket és üzleteiket elértékeltelenítene s e mellett közveszélyes állapotot teremtene mindkét oldalon: ennél fogva az új feljáró a villamos felőli oldalon 13 méter, a másik oldalon 12 méter széles uttestet biztosítson kisajátítás igénybevételével. Ezenkívül a létesítendő felüljáró technikai lehetőségek áttöréseivel látandó el, hogy az ut felüljáró alatt is a lehetőségig biztosíttassék a közlekedés egyik oldalról a másikra.

A vasut által tervezett ut felüljáró a közforgalmi igényeket nemcsak nem elégíti ki, hanem a legnagyobb mértékben sérti, mert a forgalom egyenes irányát megszakítja, az utat lényegesen meghosszabbítja s ezenkívül oly magas emelkedést iktat be a közforgalom akadályául, mely a várad-velencei vasúti keresztvezésén túl fekvő gyárakból a város területére gravitáló teherforgalmat legyőzhetetlen nehézség elé állítja. Súlyosbítja a helyzetet az, hogy a Kolozsvári-utca a Debrecen—kolozsvári állami közút átkelési szakaszát képezi és egy ily országúton a közforgalmat teljesen megbénító közlekedési akadálynak beiktatása sem állami, sem városi érdekből meg nem engedhető.

A vasut mint forgalmi eszköznek fejlesztése más és nem kevesebb jelentőséggel bíró forgalmi eszközök tönkretételével nem eszközölhető, a fejlesztés a város forgalmi és gazdasági érdekeit nem sértheti s minthogy a technika fejlett állapota mellett a város jogos kívánságaival szemben a vasut részéről oly érvek, mint aminők a tárgyalás alkalmával felhozattak a város által joggal kívánt létesítmények elejtésére indokul nem szolgálhatnak: ennél fogva a város közönsége képviselői kijelentik, hogy a fenti kívánalmaikat teljesen ki nem elégítő tervezett keresztülvittele ellen a leghatározottabban tiltakoznak s a törvényhatóság útján az ellen a kormánytól s esetleg a képviselőháztól is jogorvoslást fognak kérni.

Végül kijelentik a város közönségének képviselői, hogy a munkálattal felmerülő összes kiadások egyedül és kizárólag az államvasutak által viselendők, mivel a munkálatok az államvasut terjeszkedéséből folyólag szükségesek, illetve állanak elő.

Tomasics nyilatkozata. Zágrábból jelentik, hogy dr. Tomasics Miklós az „Obzor”-hoz a következő levelet intézte:

„Lapja megemlítette, hogy új alkotmány-párt fog alakulni, amelylyel az én nevemet is kapcsolatba hozta. Erre nézve kijelentem, hogy nem látom egy új párt alakításának szükségességét. Sokkal szükségesebb reánk nézve, hogy egyetértésük, ha meg akarjuk szüntetni a mostani nehéz és mint remélem, csak muló differenciákat Magyarországgal, amely állammal oly sok századon át jóban és rosszban együtt éltünk.”

A Kaszinó közgyűlése.

Nyári melegben, a tagok nagy részének távolléte mellett igen fontos ügyben tart ma rendkívüli közgyűlést a Biharmegyei és Nagyváradi Kaszinó. Arról van szó, hogy a tagsági díjakat felemelik az eddigi évi 32 koronáról évi 40 koronára.

Vannak körülmények, amelyek a tagdíj felemelést indokoltá teszik. A Kaszinó választmánya u. i. olyan nagyszabású átalakításokat tevez, amelyek egészen megújítják az öreg Kaszinót s bizonynyal hozzá fognak járulni a látogatottság emeléséhez.

Mindenek előtt az összes szobák új festést, új ablakokat és ajtókat kapnak, hogy a helységek a mostaninál világosabbak legyenek. Az eddigi gázvilágítást villanyval cserélik fel s mindenütt diszes csillárok lesznek elhelyezve. Az összes kártyaasztalok a nagyteremben lesznek, a biliárd-asztalok pedig egy kisebb terembe kerülnek, amely helyiséget több fal kibontásával kis szobákból olvasztanak össze. A folyosó átalakul ruhatárrá, az eddigi két ruhatárból pedig állandóan felterített hideg buffet lesz, a melyben mindazokat az ételeket és italokat meg lehet kapni, a melyek kávéházakban kaphatók. Így akarják azt elérni, hogy a kaszinó az egyes tagoknak meghitt, kedvelt otthona legyen, a hová bármikor örömmel megy.

A terv mindenesetre életre való. Költségeit a háztulajdonos viseli, mindössze a 10,000 koronát bizony meghaladó átalakítási költség hat és fél százalékát kellene fizetni az elatt a hat év alatt amíg a Kaszinó jelenlegi szerződése még fennáll. Erre kell a 8 korona tagdíjemelés.

Ezt azonban jó lesz alaposan megfontolni.

A kaszinói tagsági díj ma is túlságosan magas ahhoz, hogy tagja lehessen minden ur-ember, akit jelleme, képzettsége és állása kvalifikál. E díjnak nem emeléséről, hanem leszállításáról kellene gondolkodni. Ha most felemelik a tagsági díjakat, akkor a mai viszonyok közt attól lehet tartani, hogy a Kaszinó nem fog új tagokat szerezni, de a régiéket egy részét is elveszti.

Pedig a tervezett átalakítási munkálatok mindenképpen hivatva vannak előmozdítani a kaszinói életet; nagy kár volna, ha az ellenkező eredményre vezetnének.

Van jelenleg a kaszinónak 280 tagja, akik közül rendes fizető — mondjuk — 250. Ezeknél a tagdíj felemelése kitenne évi 1000 korona különbözetet. Ha csak ötven új tagot sikerülne megszerezni a jelenlegi tagsági díjak mellett, az már megközelítené a felemelésből előálló különbözetet. A játékdíjak némi emelésére szintén lehetne számítani, sőt arra is, hogy a kaszinóban nyújtott újabb előnyök folytán a látogatottság s így a jövedelem is fokozódni fog.

Megtöndölendő lépés előtt áll a Kaszinó. Az átalakítást meg kell csinálni, az kétségtelen; csak az képezheti vita tárgyát, nem lenne-e jobb a hiányzó jövedelmet a jelenlegi tagsági díj fentartása mellett gyűjtendő új tagok díjából fedezni, mint a sokakat távol tartó akadályt, a magas tagsági díjak még többekre nézve áthágatlaná tenné.

A belényesi választás.

Nagyvárad, augusztus 9.

A belényesi választókerületben nagy a tájékozatlanság. A kerület függetlenségi pártja aggódik a kerület sorsa felől és olyan jelöltet vár a központtól, akivel a függetlenségi lobogót diadalra viheti. Viszont a nemzetiségi párt respektálja Csordás János belényesi ügyvédnek multkorai fellépésével szerzett jogát és elhatározását a jelölés kérdésében függőben tartja mindaddig, míg Csordás Komáromból, ahol fegyvergyakorlatot tölt, vissza nem érkezik.

A választás dolgában annyi pozitív, hogy Báthory Zoltán, a kerület függetlenségi pártjának elnöke holnap reggel Budapestre utazik, hogy a párt központi irodáját a kerület függetlenségi polgárságának hangulatról és az ajánlandó jelölt személye iránt támasztott kívánalmairól informálja.

A kerületi pártelnök utazása összefügg azokkal a téves híresztelésekkel, melyek szerint a koalíció és a központi függetlenségi párt hivatalos jelöltje Saluzsinszky Imre volna. Saluzsinszky személye iránt a belényesi választókerületben semmi rokonszenv nincs, hivatalos jelölése esetén a belényesi kerületben a függetlenségi lobogó az ő nevével biztos bukásnak néz elébe a nemzetiségi jelölttel szemben. Ezt a kudarcot akarja elhárítani a belényesi függetlenségi-párt és ezért utazik a pártelnök Budapestre, hogy személyes információja révén elejét vegye Saluzsinszky jelöltetésének, melyben hír szerint holnap dönt Kossuth Ferenc pártelnök.

Mialatt a függetlenségi-párt aggodalmasodik, a nemzetiségi-párt kortesei, fiatal oláh jogászok, fel feltűnnek a kerület oláh lakosságu községeiben és már most dolgozzák a szavazókat, hogy mire a hivatalos jelölés megtörténik, a jelölt érdekében az akciót már kész nyomokon teljes energiával folytathassák. Eddig a kuraceli jegyzői kör három községében jártak az oláh kortesek.

A jelölőgyűlések tekintetében úgy értesülünk tudósítónktól, hogy a függetlenségi-párt jelölőgyűlését e hó 14-én készül megtartani Belényesen. Az oláh nemzetiségi-párt 17-én tartja meg ugyanott jelölőgyűlését. Akkorra tudniillik Csordás János már hazaérkezik Komáromból.

A román vezérek a jelölőgyűlésre a következő felhívást bocsátották ki:

Felhívjuk a románságot, mindent kövessen el, hogy a kerületet megnyerjük, mert ez nagy győzelmünk lesz, mert ha ezt a harcot megnyerjük, bevesszük az összes bihari kerületeket. A románság élén Cosma Gábor, Popovics Szilárd, Jakob János, Ardelean Alexa, Krisan Hilaire és Csordás János mindent megtesz, hogy Biharországban a románságnak megszerezze az elégtételt. Augusztus 17-én Belényesen az egész kerület román polgársága gyűlést tart, melyen jelöltjében fog megállapodni.

A választás alkalmasint e hó 26-án lesz megtartva. Megbízható forrásból ugyanis arról értesülünk, hogy Biharvármegye alispánja a központi választmány hétfői ülésén a választás napjául ezt a terminust fogja javaslatba hozni és nincs okunk annak feltevésére, hogy a központi választmány másként határozná.

Az alispán javaslata szerint választási elnökké, aki egyszersmind az I. szavazatszedő küldöttség elnöke leendő, Wallner Odön megyei tisztii főügyész, a szavazatszedő küldöttség jegyzőjévé pedig Györy István fenesi jegyző

van kiszemelve. A II. szavazatszedő küldöttség elnöke, aki akadályoztatása esetén a választási elnököt is helyettesíti, Györy Géza vaskóhi püsp. urad. főerdész, jegyzője Szikszay Károly tárkányi jegyző. Helyettes elnökök: dr. Schwimner Márton járásorvos és Bottyán Pál belényesi református lelkész; helyettes jegyzők: Rózsa Gyula remetei és Bachmann Adolf po-koai körjegyzők.

Nincs kétség a felől, hogy a megyei központi választmány az alispánnak ezt a javaslatát elfogadja. Ha Wallner Odön főügyész a választási elnök tisztét elfogadja, az ő gondja lesz akkor a csendőri és esetleg katonai karhatalom igénybeviteléről és a szükség szerint való kirendeléséről gondoskodni.

UJDONSÁGOK.

Dessewffy püspök aranymissze.

Szent Gellért öröksége, a hét vármegyére kiterjedő csanádi egyházmegye négyszáz papja és közel egymilliónyi hiva tegnap ünnepet ült: Dessewffy Sándor csanádi püspök arany miséjét ünnepelte. Maga a beteg püspök, ki ez idő szerint Budapesten a Svábhegyen nyaral, csak papjainak és hiveinek hódolatában kereshetett örömet, mert betegsége gátolta abban, hogy lelke az Ur oltáránál is örvendezzék. A papság és hivek nagy buzgalmat is fejtettek ki, hogy szeretetüknek és tiszteletüknek tanujelét adják. A jubiláns üdvözlésére a csanad-egyházmegyei papságnak huszonöttagu küldöttsége érkezett, kiket dr. Várady Árpád címzetes püspök vezetett a jubilánshoz. Különböző meglepetésekben részesíté a papság agg főpásztorát. Így gyönyörű hódolati feliratot nyújtottak át melyet az összes csanadmegyei áldozárok aláírtak. E hódolati felirat művészi kivitelűt Akantisz Viktor művész végezte és pedig a középkori írott missálék stíljében. Azonkívül felajánlottak egy szinarany misekelyhet; ennek talpatán limoge-alapon Krisztus Urunk életéből vett hét jelenet látható művészi kivitelben. A papság gyűjtésének feleslege az ünnepelt püspök nevére szóló alapítványra van szánva. A főpásztor pedig jó szive sugallatát követve, ezt a jeles napot jótékony-ság által kívánta emlékeztetéssé tenni: szegény templomok, a temesvári és makói kórházakra, az iskolánövérre, a szegedi tanítóképző, kispapok és a budapesti Örökimádás-templom javára összesen ötvenezer koronát adott ez alkalommal.

X. Pius pápa a következő sajátkezűleg írt levéllel tisztelte meg a jubiláló főpásztorot:

Tisztelendő testvérünk, Dessewffy Sándor, a közeli napokban aranymisés csanádi püspökre az isteni kegyelem zálogául és jóindulatunk jeléül a legnagyobb szeretettel adjuk apostoli áldásunkat, buzgón kérvén Istent, hogy ami örömeinek teljességéből hiányzik e napon, azt pótolja mindenható kegyelmének vigasztalásával.

X. Pius pápa.

* **Uj anyakönyvvezetők.** Neszmírák Sándor bagaméri anyakönyvvezető-helyettes lemondott az állásáról. A főispán elfogadta lemondását és helyébe a bagaméri állami anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezető-helyettesé teljes hatáskörrel Brunner György bagaméri segédjegyzőt nevezte ki. — Kinevezte még a fő-

ispán teljes hatáskörű anyakönyvvezető helyettesé a nagymarosi anyakönyvi kerületbe Csörtin János nagymarosi jegyzőgyakornokot.

* **Főpapek Nagyváradon.** Dr. Hosszu Vazul lugosi gör. kath. püspök, dr. Várady Árpád c. püspök és Kollányi Ferenc jászai apát tegnap este a gyorsvonattal Budapest felől városunkba érkezett. Az előkelő vendégek dr. Radu Demeter gör. kath. püspök palotájába szállottak és holnap folytatják útjukat a kistérség, természeti szépségekkel megáldott Biharfüredre, ahol Radu püspök szívesen látott vendégei lesznek.

* **Kitüntetett őrnagy.** Ő felsége a magyar király megegyezte, hogy Winternich Mór, házieredű őrnagy, a román királyi I. Károly jubileumi érdemeiért elfogadhasse és viselhesse.

* **Uj kardinális.** Olmützből jelentik: Egyházi körökből vett megbízható értesülés szerint Bauer olmützi hercegérseknek bíborossá való kinevezése küszöbön van. A bíboros kalap átnyújtását már az érsek 25 éves püspöki jubileumán várják, melyet e hó 10-én, ma ünnepel a hercegérsek.

* **Darabont miniszter kitüntetése.** A Fejérváry-kormány második és utolsó honvédelmi miniszterét, szili Pap Béla altábornagyot, a király saját kérelmére nyugalomba helyezte és a valóságos belső titkos tanácsosi méltósággal tüntette ki.

* **Egy magántudós csodabogara.** Macsoda István magántudós vasárnap az Aréna előtt népgyűlést akart tartani, melynek tárgya a mértékletesség és a falanxter rendszer lett volna. Macsoda, a népgyűlés szónoka a kérelemhez egy felhívást csatolt, mely azon kijelentéssel végződött, hogy »aki a mértékletes szeretkezés hiva az okvetlenül jelenjék meg a népgyűlésen«. A »mértékletes szeretkezés« hivei azonban nem fogtak megjelenni a gyűlésen, mert a fővárosi tanács Macsodának nem adta meg az engedélyt a szónoklásra, minthogy a felhívásból is méltán azt gondolhatta, hogy nem normális észjárásu emberrel van dolga.

* **A bolgár fejedelem kitüntetése.** Megírtuk, hogy királyunk Ferdinánd bolgár fejedelmet ischli látogatása alkalmával azzal tüntette ki, hogy kinevezte őt a 11. huszárezred tulajdonosává. Az erről szóló legfeljebb parancsiratot ma közli a hivatalos lap a következő szöveggel: »Kinevezem Ferdinánd Bulgária fejedelem 6 királyi fenségét 11. sz. huszárezredem ezredtulajdonosává.« Keit Ischiben, 1907 augusztus hó 4-én. Ferenc József s. k.

* **Szegény gyermekek az Urániában.** Kedves mulatságáról gondoskodott az Uránia igazgatósága kétszáz nagyváradi szegény gyermeknek. Tegnap délután ingyen előadást rendezett az 6 részükre. Az összes székek megteltek szegény, foltos ruhás, meztelbős gyermekekkel, akik a leggyönyörűbb örömmel, szinte mohó érdeklődéssel nézték végig tegnap az Uránia műsorán levő mozgó képeit. Jólesett a szemlélőnek látni a szegény gyermekek arcán, szemében a gyönyörködés ragyogó fényét, melylyel a műsor képeit nézt k. Igazán dicséret illeti az Uránia igazgatóságát emberséges cselekedetért, hogy módott nyújtott élvezetes műsora megtekintésére azoknak, kikből a szűkebbi élet ilyen kedvtelést megtagadott. Ma délután kölvönben gyermekek részére az Urániában félbelyákkal lesz előadás, amelyen a felnőttek is a felét fizetik. Este pedig, szombat lévén új műsort ad az igazgatóság. Kiemeljük a műsorból a következő számokat: Egyiptom. — Sámson. — Képek az állatvilágból. — Tingli-tangli és

Mágneses ember (Bűnözatos képek.) — Ezüst-kanál. — Elektorok. — Csavargó stb.

* **Sztrájkolók terrorizmusa.** Barna József csizmadia legényt még csütörtökön este egy nagyobb, mintegy 20—30 löbbel álló csapat sztrájkoló csizmadialegény megámadta. Csak gyors lábának köszönhetette, hogy akkor előlük megmenekült. A megtámadott legény az üldözők elől bemenekült a Hármass-utca sarkán levő házba, melyben Grósz Izidornak szatócsüzlete van. A sztrájkoló csizmadia azonban nem tágitottak a házat, melynek egyik kapuja Körözs-utcára, a másik a Hármass-utcára nyílik, formálisan körülvették s azt éjjel 2 óráig őrizték, úgy hogy Barna az egész éjjelt az idegen házban volt kénytelen eltölteni. Vasárnap este ugyancsak sztrájkoló csizmadia támadták meg Barnát, amint lakása kapuján az utcára lépett, még annyi ideje volt, hogy a kapun beugorhatott, így menekült meg a feléje zúduló közepertől. A tettesek közül többeket felismert, kik ellen a rendőrség az eljárást megindította.

Szatmári Péter csizmadialegényre is nyilván egy sztrájkoló legénytársra fente a fogát, legalább az eset körülményei arra vallanak. Szatmári ugyanis panaszt tett ma a rendőrségen, hogy midőn e hó 5-én, hétfőn este 10 óra után Bethlen utcai lakása kapuján Erdélyi Sándor legénytársával ki akart lépni, egy hatalmas kő repült feléje, mely jobb szemét érte, melyet ennek következtében a vér teljesen elborított. Erre mindketten a menekülő tettes után szaladtak Bethlen-utcán végig, minthogy azonban az illető szaladás közben kétszer rájuk lőtt, az üldözést abba hagyták. Szemtanu az esetről nem volt jelen, mindössze a lövés zajára egy Erdei József nevű szatócsüzlet és egy Horváth Sándor nevű csizmadiamester szaladtak ki az utcára. A tettes egy szőke, alacsony termetű 20—21 év körüli csizmadialegény, amint azt Szatmári a sötétben felismerhette. Az illetőt ismeri is, de a nevére nem emlékszik. A rendőrség keresi a vakmerő támadót.

* **Statárium a kutyák és macskák ellen.** Bérczi Imre élesdi főszolgabíró július hó 23-án kelt rendeletével Serges járásabeli község összes kutyáit és macskáit kiirtani rendelte. A rendelet indoka az, hogy a múlt hó 2-án és 3-án egy veszett kutya kóborolt a faluban, mely több falubeli kutyát megmárt. Azóta ismételtelen fordultak elő veszettségben megbetegedések. A főszolgabíró rendeletere ellen most több sergesi lakos felebbezett. A felebbezésben azt kérik, hogyha már a kutyákat mindenáron ki kell irtani, legalább a macskákat nyerve nek pardont, mert az egész falu nem lehet el se kutya, se macska nélkül és csak az egerek fognak mód nélkül elszaporodni, ha a macskákat kiirtják.

* **Kirabolta a társát.** Tegnap éjjel 12 óra előtt egy lovas küldönc érkezett a Schenker-tanyáról a rendőrségre s a szolgálatot teljesítő ügyeletes tisztviselőtől rendőri segítséget kért arra, hogy Toma Juon tatárosi lakos, nap számost a rendőrségre előállíthassa. Toma a Schenker-féle tanyán dolgozott társával, Szorhenc Lőrincel és a munka befejeztével együttesen elmentek a Fugyivásárhely alatt levő Illés nevű korcsmárhoz borozni. A korcsmából együtt távoztak el. Mintegy negyedórai gyaloglás után Toma hirtelen megragadta Szorhenc nyakát s fojtogatni kezdte, míg a másik kezével a kabát külső zsebébe nyúlt s az ott levő fehér piros csiku zsebkendőbe kötött 58 korona pénzt Szorhencztől elrabolta. Ezzel a Körözsnek vette útját, azon átlábal és

Nagyvárad felé menekült. Azonban még az éjjel visszakérült a tanyára, ahol ott hagyott szerszámját és ruhátelét akarta elvinni. De rajta vesztett, mert a cselédség felismerte s összekötözte. A kiérkezett Grenó rendőrellenőr és Dávid Imre lovasrendőrök Tomát átvették, a rendőrségre előállították, mely kihallgatás után a fugyivásárhelyi csendőrőrsnek fogja átadni.

* **Halálozás.** Részvétellel értesülünk, hogy Daraban Gerő nyug. jegyző 1. hó 7-én Feketető községben elhunyt élete 61-ik évében. Temetése nagy részvét mellett tegnap délután ment végbe.

* **Zsebtolvajok munkában.** Derecskei tudósítónk jelenti: Ma volt Derecskén az országos vásár. A zsebtolvajok természetesen nem maradhattak el a vásárról, mert sikeres operációra ily sokadalmakban könnyen és sürűn kínálkozik kedvező alkalom. A professzionális zsebmetszők két szegény asszonyt fosztottak meg pénzüktől, a hatóságnak legalább ennyiről van tudomása. Az egyik asszonytól 26 koronát, a másiktól 40 koronát loptak el. A kárvallott asszonyok panaszára a rendőrség letartóztatott három nagyváradit suhancot, akik a vásáron ögyelegtek, névszerint Gregovics Jánost, Klein Emmánuel és Bauer Lajost, azonban tagadásukkal szemben a tolvajlást nem lehetett rájuk bizonyítani. Mindamellett nem eresztették őket szabadon, hanem fogva tartják és holnap hazatoloncolják őket Nagyváradra. Mert hát nem árt az óvatosság.

* **A lovak közé esett.** Tótelek községében id. Szöllősy György szekéren gabonáját szállította haza. Lovai utközben valamitől megijedtek és elragadták a szekeret. Hogy a lovak ijedten megugrottak, Szöllősy leesett a gabonával megrakott szekérről egyenesen a lovak közé, úgy hogy a rakott szekér is keresztül ment rajta. Su yos sérüléseibe rövidesen belehalt.

* **Késsel megtámadott asszony.** Szabó László körözs-utcai kékruha testő feleségére tegnap cselédjének bátyja egy késsel rátámadt és megakartá ölni. A gyilkos szándékú suhanc ugyanis sürűn járt el hugához Szabó László házához, ahol hugával és Szabó Lászlónéval sokszor összeveszett. Utóbb oly türehtetlen volt az éretlen suhanc viselkedése, hogy Szabó Lászlóné egyszersmindenkorra kitiltotta házából. Restelte a fiú a kitiltást és azért bosszút forralt. Tegnap a délutáni órákban bement a házba és késsel megtámadta a folyosón üldögélő asszonyt, aki kis unokáját becézte a karján. A támadás ellen Szabóné önkéntlenül is védekezett és meglökte szabad félkarjával a támadót, aki egyensúlyt veszítve a házba vezető lépcsőkön lebukott. Ezalatt a segélykiáltásokra a támadás színhelye felé sebesen közeledtek Szabó legényei. A támadó sietve felkelt, az utcára rohant, a kést egy szomszéd ház kertjébe dobta. Azonban csak a Dudek sikátorig jutott, ott utolérték a segédek és alaposan elpáholták, mire egy rendőr előkerült és a vakmerő támadót bekísérte a rendőrségre.

* **Megugrasztott betörők.** Scheffer Margit Gilányi-sori szatócsüzletébe az éjjel ismeretlen tettesek betörték. A helyiségbe az utca felől az ajtó felfeszítése után jutottak s a pult fiókjából 40 korona aprópénzt vittek el. A betörők villanylámpa mellett dolgoztak s éppen ezen világosság tünt fel egyik szemben lakó cselédnek. A cseléd a szemben lakó Gábel Jakab fiát figyelmeztette, aki rendőrré kiabált, mire a tettesek megugrottak. Kiletűket azonban a rendőrség már megállapította.

* **A pálinka halottja.** Örvéni tudósítónk szerint Kósa György odaváló lakatos ma hajnalban a korcsma előtt halva találták. Az esetet az előjáró-ág az ügyészségnek bejelentette. A vizsgálat megállapította, hogy Kósa nem bűnténynek, hanem a szeretlen pálinkaivásnak áldozata. Nyilván mikor kaptos fővel kijött a korcsma ajtaján, a korcsmába felvezetendő lépcsőkön elbukott és oly szerencsétlenül esett el, hogy reggelre meghalt. Ezt látszik igazolni az a sérülés, mely a meghalt jobb füle töve alatt látszik és amely kétségte-lenül ütődésből származik.

* **Román pénzügyi szövettség.** A magyarországi román nemzetiségű pénzügyi szövetek »Solidaritatea« elnevezéssel köteleket létesítettek érdekeik közös megvédésére. A kötelek költségeinek fedezésére 200 koronás részjegyeket bocsátottak ki, melyekből eddig 157 darabot jegyeztek 11400 korona értékben. A szövetség elnöke Cosma Parteu, az Albina vezérigazgatója. Igazgatósági tagjai sorába hely foglalt a nagyváradit Bihareana vezérigazgatója, dr. Pap Korjolan is, akit még az a kitüntetés ért, hogy a kolozsvári »Economul« bank az igazgatósági tagok sorából törölt magyar gyűlöző agitátor, Vajda Sándor képviselő helyébe igazgatósági tagjává bejegyeztetett.

* **Halálos zuhanás.** Csorba-tóról táviratozzák, hogy Wachter Jenő 20 éves bölcsészethallgató ma a Csorba-tó közelében lévő Simontornyáról lezuhant s a mélységben holtan terült el. A szerencsétlen járt ifjú holttestét hazaszállítják Pécsre, ahol a szülei laknak.

* **Találtak 10 korona pénzt.** Igazolt tulajdonosa átveheti a főkapitányságon. Továbbá találtak egy női övet, mit igazolt tulajdonosa átvehet a rendőrség 1. emelet 7. számú szobájában.

IRODALOM.

Léleknevelítő könyvecske katonák számára. Fiatal katonák, különösen altisztek részére tanulmányos és lelkesítő könyvecske jelent meg a Szent István Társulat kiadásában. A címe: Kereszt és kard, vagy a vallásos katonák életről vett épületes példákkal serkenti a hadfiakat Istentélelemre, királyhűsége és hazaszeretetre, mint a magyar katonák legszebb erényeire.

Megrendelhető a Szent István-Társulat könyvkereskedésében, Budapest, IV. Kecskeméti-utca 2. Árát levélbélyegeken is elfogadják.

TÁVIRATOK.

Kossuth Lajos Tódor képviselőisége.

Budapest, aug. 9. A Nap írja, hogy legközelebb Kossuth Lajos Tódort valamelyik választókerület, előzetes megkérdezése nélkül képviselővé fogja megválasztani Magyarországon.

Telefon Budapest és Konstantinápoly közt.

Budapest, augusztus 9. Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter a napokban fogja átadni a forgalomnak a Budapest és Konstantinápoly közt felállított közvetlen telefonvezetékét.

Görög keleti magyar egyház.

Budapest, aug. 9. Csongrádmegye törvényhatósági bizottsága ma tartott rendkívüli közgyűlésén tárgyalta a görög

keleti magyar nemzeti egyház szervezésének kérdését. A közgyűlés az alispán indítványára elhatározta, hogy e fontos kérdésben feliratot intéz a képviselőházhoz.

Kossuth Ferenc betegsége.

Budapest, augusztus 9. Herkulesfürdőről írják: Kossuth Ferenc miniszter egészségi állapota napról-napra állandóan javul. A miniszter ma már ágyából is felkelt és hosszabb ideig dolgoztatott íróasztalánál.

Az orosz külügyminiszter bécsi látogatása.

Bécs, aug. 9. Izvolszki orosz külügyminiszter szeptember hóban visszajár Aerenthal báró külügyminiszternek legutóbbi szeptembertől látogatását. Izvolszki ez alkalommal több napot fog tölteni Bécsben.

A trösztkirályok ellen.

Berlin, aug. 9. Bonaparte szövetségtanácsi ügyész börtönbüntetést indítványoz Rockefeller, Harriman és más trösztkirályok ellen. A trösztök urai az indítvány ellen felekezést jelentettek be. Chicagóban tegnap ötven trösztmágnás titkos gyűlést tartott, a melyen a kormány és a hatóságok ellen tervezett akcióról volt szó s erre a célra több milliónyi összeget adna össze. A trösztök szövetségének hatalma érezhető lesz majd minden politikai kérdésben.

6538 panaszos egy bűnpörben.

Budapest, aug. 9. Párisban ma tárgyalta a törvényszék Tassart bűnpörét, aki 6538 panaszosát avval ültette fel, hogy előre beküldött 3 frank ellenében bárkinek állást szerez. A bíróság a vádlottat 1 havi fogházra ítélte.

A lakásuzsorások ellen.

Budapest, augusztus 9. Ma este több nefejejs-utcai és István téri háztulajdonos ellen vagy 6—8 ezer emberből álló tömeg tüntetést rendezett a lakásuzsora miatt. A rendőrség nem birt a tömeggel, mely egyre szaporodik. A zargás még mindig tart.

Elpusztult műkinocsek.

Budapest, aug. 9. Prágából táviratozza tudósítónk, hogy az Eisenstein mellett fekvő Neubrunn-kastély az elmúlt éjjel teljesen leégett. A kár nagyon tekintélyes, mert értékes kultur- és művészettörténeti gyűjtemények, valamint számos nagyértékű festmény és régiség pusztult el. A tulajdonosok is csak az életüket tudták megmenteni.

A dánosi vérfürdő.

Budapest, augusztus 9. Pelle őrmester ma Lakatos Urzsa 16 éves cigánysuhancot állította dr. Acél vizsgálóbíró elé, mint a dánosi vérfürdő egyik szemtanuját. A cigánylegény azt vallotta, hogy a vérfürdőt azalatt rendezték, míg ő a kocsi őrizte. Minthogy Lakatos Urzsa magát is vádolja bűnrészességgel, a vizsgálóbíró egyelőre fogva tartotta a cigányt.

NYILTTÉR.

Gazdasszonynak ajánkozik

sürgősen papi házhoz vagy idősebb urhoz, szerény igényű r. kath. vallású 35 éves magányos nő, rendszerető, takarékos, jól főz.

Cím a kiadóhivatalban.

Vettük a következő értesítést!

Reichard Áruházában

Fő-utcán

megérkeztek a tavaszi és nyári újdonságok a következő cikkek-ből: Préhler, Ita, angol- és olasz kalapok! Obervalder és Ladstädter-féle szalmakalapok. Eredeti Panama-kalapok. Férfi-, női- és gyermek színes cipők. Angol zsefir ingek. Elegáns divatmellények.

50

Egyedüli raktár a hírneves Engelhardt féle Carlsbadi cipőkből.

REGÉNYCSARNOK.

A rejtélyes kerékpár.

— Regény. —

Írta: **Daniel András.**

(Franciából.)

8

— Bocsánat! . . . Bocsánat! . . . — jajdult fel Hugó elváltozott hangon — ha fájdalmat okoztam önnek, de én is szenvedek . . . és végre is, én csupán gyengességgel vádolódom önt, Régine . . . a szívében kételkedni nem tudok . . .

Megkönnyebbülve boldog pillantással emelte fel szemhéjait Régine. Egymásra néztek, csend lett. Annyi szenvedély, annyi sajnálkozás dult e két fiatal lényben, hogy ez a hallgatag beszéd majdnem elvette az eszüket, a hidegvérüket.

— Ön szeret Régine . . . épen olyan örültem szeret, mint én szeretem önt — dadogta Hugó — önt kényszerítették erre a szörnyű házasságra. De Isten idehozott, hogy megakadályozzam a rettenetes áldozat meghozatalát. Jöjjön velem . . . Szökjünk! Az ut nyitva áll . . . csudás módon; igen, az Ég csudát tett értünk . . . Erről meg vagyok győződve.

— Hogyan? . . . Minő csudáról beszél?

— Az erdőben bolyongtam . . . Behatoltam egy üres kőbányába . . . Tudja, egy olyan folyosóba, aminőket fűnek a homokkő dombokban, melyekkel tele van a vidék. Miért mentem be oda? . . . nem tudom. Mondom önnek, hogy hasonlít valami természet feletti utmutatáshoz. Egészen öntudat anul jártam

össze-vissza a folyosóban, és nem akadtam többé rá a kijáratra. És miközben a kijáratot, ahol bejöttem, meggyújtott gyufák világánál kerestem, egy más kijáratra akadtam . . . Egy ajtóra . . . igen, egy valószínű ajtóra, mely sarokvasra járt és zárral volt ellátva, de csak be volt támasztva és nem elzárva . . . Világosság sugára hatott át annak egy kis részén. Magam felé huztam az ajtót és hol voltam? Itt, ebben a szakadékban, . . . nézze, innen oda láthat, sűrű bozót van ott. Kiszabadítottam magamat a bozótból és felkuszam a szakadék szélére. És azonnal megpillantottam önt a fák között.

— Ah! a földalatti ut . . . a kastély régi, titkos kijáratai, — mormolá Régine.

— Ön tudott erről?

— Meg akarták ezt a ritkaságot mutatni nekem — folytató Régine — az ajtó bizonyára azért volt nyitva. Én Istenem! . . . és mi majdnem . . .

Hirtelen félbeszakította a szavait, mert nem akarta Malboise márkijét kiejteni. De csakugyan, mi is történt volna, ha férje és ő a keskeny földalatti folyosókban találkoznak a kétségbeesett vetélytárral?

Régine megremegett. A helyzet kényesége, veszélye tisztán állt előtte. Mit keresett ő, Régine, e két férfi között? Eltévelyedése minden percben szembe állithatja e két férfit egymással! Minő katasztrófával terhelné lelkiismeretét, ha megengedné, hogy unokatestvére csak egy perccel is még tovább maradjon? És az, akinek jönnie kell, az ő férj! Reggel óta a nevét viseli. És ezt a házasságot ő, Régine akarta, hősiesen beleegyezett, ama büszke meggyőződésben, hogy a világon soha senki sem fogja megtudni, mibe került ez az ő szívének . . . Nem fogja megtudni senkisé sem . . . tőleg pedig épen az nem, aki egészen kétségbeesve most előtte állt.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁGI

Lépfene a vármegyében. Ugy látszik, a lépfene, ez a veszedelmesen ragadós állatbetegség, Biharmegye állatállományát sem fogja megkímélni. Ujabban mind sűrűbben érkeznek a vármegye járásaiból a főszolgabírói jelentések a lépfene szörványos fellépéséről. A vaskóhi járás főszolgabírája ma tett jelentést az alispánnak, hogy Kakacs-ny község közlegelőjén egy ökör e hó 6-án lépfenében elhullott. A főszolgabíró fogamatba tette a szükséges óvó intézkedéseket és a község legelőjére a zárlatot elrendelte. A szalárdi járásban Nadán-telek községben e hó 3-án a község belterületén Neufeld Samu bérlő udvarán szintén fellépett a lépfene. A lépfene eddig a megye területén mindenütt szörványosan lépett fel és oka alkalmasint a fertőzött talaj.

Országos vásár Derecskén. Tegnap volt Derecskén, mint tudósítónk jelenti az országos vásár. A vásár forgalma nagyon gyenge volt. Különösen az állatforgalmon nagyon meglátszott, hogy a község sertésorban miatt zár alatt van.

Ertéktőzse.

Budapest, aug. 9.

Oszták hitelrészvény	—	—	651 50
Magyar hitelrészvény	—	—	750 25
Leszámitoló bank	—	—	492 —
Rimamurányi	—	—	54 25
Oszták-m. államvasuti részvény	—	—	660 25
Közuti vasut	—	—	512 75
Városi villamos vasut	—	—	287 —

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

Irodalmi értesítés.

MEGJELENT

az első kötet 500 szöveg-
képpel és 60, részben
színes műmelléklettel.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRA

A TECHNIKA VIVMÁNYAI

című kötet a magyar közön-
ség minden rétegének érdeklő-
désére számíthat. Nem tudá-
kos szakmunka, hanem élvez-
zetes, könnyed olvasmány.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ-ból,

melyről olvasóinknak már több ízben hírt adtunk, most jelent meg az első kötet. A kötet címe:

A TECHNIKA VIVMÁNYAI

AZ UTOLSÓ SZÁZ ÉVBEN.

SZERKESZTIK: HOLLÓS JÓZSEF ÉS PFEIFER IGNÁC.

Ez a kötet úgy külső megjelenésével, mint tartalmával, stílusának irodalmi, könnyed hangjával egyaránt megfelel mindazoknak a várankozásoknak, melyeket a kiadótársulat a magyar közönségben a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ**-ról szóló ismertetéseivel felkeltett.

A könyvet szakemberek irták, de oly könnyen érthető hangon, mintha szabad előadást tartanának a társadalom minden köréből összesereglett hallgatók előtt, kiknek figyelmét lebilincselik tárgyuk érdekességével, előadásuk könnyedségével és a szemléltetés gazdag eszközeivel.

A TECHNIKA VIVMÁNYAI című munka a magyar társadalom minden rétegének szól. A **gazdát** rávezeti a rendelkezésre álló és még kihasználatlan természeti erők célszerű kihasználására. Szakszerű tájékoztatást nyújt a gazdasági gépekről és külön nagy fejezetben ismerteti a gazdasági termékek ipari feldolgozását.

A magyar kereskedő szeme előtt ennek a könyvnek az olvasása számos iparág kereskedelmi kihasználásának perspektíváját nyitja meg, különösen a fiatalabb generációnak meg kell ismerkedni ezzel a munkával, mely megismerteti a **bányászat, kohászat, faipar, szövőipar, kémiai nagyipar** stb. stb. hatalmas, milliárdnyi értékű vagyont termelő haladásával. A **tanügy munkásai** a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ**-nak első kötetében

gondolkodásuk és ismereteik gazdagítására kiváló munkát nyerne. A nagyközönség leg-szélesebb rétegeit, valamint a megfelelő szak-mákban működőket pedig közelről érdekli a közlekedés eszközeiről, a hadászati tech-nikáról, az elektromosság-ról, távirás-ról stb. szóló fejezetek.

A legújabb problémák: **radioaktivitás, drótnélküli távirás, repülőgép** stb. e könyv olvasása útján eleven fogalmakká válnak az olvasó előtt.

A „Műveltség Könyvtára“-nak
ára kötetenkint.... **24 korona.**

Megrendelhető

havi részletfizetésre is

Sebő Imre

könyv- és papirkereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

A Technika Vivmányai

című kötet fejezetei és a szer-
zők nevei:

Energia: Schimanek Emil.
Bányászat: Litschauer Lajos.
Kohászat: Gálócsy Árpád.
A fémek megmunkálása: Kandó
Gyula.
Mótorok és emelőgépek: Kármán
Tódor.
A közlekedés eszközei: Gondos
Viktor.
Pósta: H. Henyey Vilmos.
A fény a tudomány szolgálatában:
Karvazy Zsigmond.
A sokszorosító ipar: Kün Sámuel.
A technika a hadviselés szolgálatában:
M. Müller Hugó.
Faipar: Gaul Károly.
Szövő- és fonóipar: Maly Ferenc.
Papírgyártás: Jalsoviczky Géza.
A kémia vivmányai: Pfeifer Ignác.
Gazdasági gépek: V. Markhó Jenő.
Gazdasági termékek ipari feldolgozása:
Kosutány Tamás.
Elektromosság: K. Lipthay
Károly.
Telegrafia és telefonía: Hollós
József.
Zárószó: Méray-Horváth
Károly.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ-NAK

első sorozata a következő
könyvekből fog állani:

- I. A Technika Vivmányai
- II. Az Ember
- III. A Világgyetem
- IV. A Föld
- V. Az Élők Világa
- VI. A Társadalom

A második sorozat, hat
kötetben, tartalmazni
fogja a történelmi, iro-
dalmi és művészeti
ismereteket és az első
sorozat teljes befejezése
után fog megjelenni.

Biharmegyei Takarékpénztár.**Utazási és fürdőidény**

alkalmából

megörzés végett elfogadunk

Értékpapirokat

Betéti könyvecskéket

Értéktárgyakat

Ékszereket

Csomagokat és dobozokat (lepecsételve)

Saját betéti könyvecskéinket díjtalanul

Az átvett tárgyakról **elismervényt**
adunk — és **mérsékelt** őrzési díjat
számítunk.**Biharmegyei Takarékpénztár**

Kossuth Lajos-utca.

135

8221, 8222, 8441/907.

Hirdetmény.

Nagyvárad város összes városrészeire s a heggyre vonatkozó — a kir. pénzügyigazgatóság érvényesítésével ellátott az 1907 évi III. osztályú kereseti adó lajstromok az általános jövedelmi és az országos betegápolási pótdóra való tekintettel az 1883. évi XLIV. t. cz. 18. §-a értelmében f. évi Aug. 9—16 napjain át nyolcz napi közszemlére az I-ső kerület Olaszai városrésze nézve a városi adóhivatal 21-ik, a II-ik kerület Újváros és Kúlváros városrészeire nézve 15-ik, III-ik kerület Várhegy, Velence, Csillagváros és a Heggyre nézve 26-ik számú szobájába azon figyelemmel, hogy a felvett lajstromokban terheltek előírt általános jövedelmi és országos betegápolási pótdórt ott megtekinthetik s a pótdó elleni netaláni felszámolásukat azon adózók, az 1883. évi XLIV. t. cz. 16. §-hoz képest, kik ezen adónemmel már az előző évben is megtróva voltak, a lajstrom közszemlére kitételének napját követő 15 nap alatt, azok pedig, kik ezzel a folyó évben először rovatnak meg ezen adójuknak adókönyvecskéjükből történt bejegyzését követő 15 nap alatt — a később benyújtott felelkezés érdemi tárgyalás alá nem fogván vétetni — a kir. pénzügyigazgatósághoz írásban benyújtatják.

Nagyvárad 1907. Aug. 6.

A városi adóhivatal.

Családi otthont,

elegáns egészséges lakást, fényes ellátást találhat nálam **f. évi szeptember hó elejétől** néhány vidéki előkelő urileány, ki fővárosi tanintézeteket látogat.

Német, angol, francia társalgás. Zongora. Gazdagon ellátott bási könyvtár. Kiváncra privát oktatás.

Allandó orvosi felügyelet.

Lakás: **VI. Király utca 76. sz. a.** az Orsz. Zeneakadémia, Mentarajiskola, Felsőleányiskola stb. közvetlen közelében. Villamos összeköttetés a kaputól minden irányban.

őzv. Benedek Kornélné

Katona Ida,
okl. tanítónő.

Személyes megbízhatóság és képességek felől szíves információval szolgál több egyetemi tanár.

Tessék prospektust kérni.

Goddam!

Végre egy gyorsan és
biztosan ható

tyukszem szer

Cook & Johnsons

amerikai szabadalmazott

tyukszem-gyűrűje

1 darab 20 fillér. 6 darab 1 korona, postán
20 fillér portó.

Kapható a birodalom minden gyógyszerárán,
valamint orvosság-drogériákban stb.

Az első nagyváradai műbutorgyár

18 üzletét

évi augusztus 1-től

Fő-utca Guttman-házban

nyitja meg, hol az eddig ismert olcsó
saját gyári árban

nagy butorkiállítás

fog a t. vevőközönség rendelkezésére állani.
Bárminemű butorokat kezesség mellett
saját gyárában készítenek.

Költségvetésekkel, rajzokkal, készséggel
szolgálok díjmentesen.

Büchler Márton

Telefon 626.

152

Uj üzlet!

Gyógy cognac állandó nagy raktár és a legfinomabb tearumok behozatala.

Uj üzlet!

A „gőzkávé pörköldéhez.”

Aki nagyon jó, zamatos illatu kávét kedvel, az csakis a **TRIESZTI**

— KÁVÉ és THEA —

közvetlen behozatalától vegyen, mert a legkiválóbb fajok ott kaphatók és egy még nem
létezett módszer szerint vannak frissen pörköltve. — Hosszas kísérletezés után sikerült ezt
elérnem.

Aki egyszer megízleli, mást nem fog használni.

Kávémat lemez hordókba tartom az illat és zamat el nem párologása céljából. Ezen
különleges pörkölt kávén kívül az összes nyers kávé fajaimat a legolcsóbb árért bocsájtom
forgalomba

Tisztelettel

Aszódi Mihály Nagyvárad

Kossuth-utca 16. a cipőgyárral szemben. Telefon 635. sz.

Trieszti kávé és thea közvetlen behozatal tulajdonosa.

Cukorkák és csokoládé különlegességek

Vidéki megrendelések bérmentve minden állomásra.

Uj üzlet!

Gyógy cognac állandó nagy raktár és a legfinomabb tearumok behozatala.

Uj üzlet!

A jövő tanévre szükséges tankönyvek

valamint mindennemű tan-
és írószerek a legjutányo-
sabb árban kaphatók a

Szent László-nyomdában,**Nagyvárad,**

Szilágyi Dezső-utca 3. sz.

Telefon szám 263.

Telefon szám 263.